

מאורות השבת

פרשת במדבר

עורך: הרב סתיו א.

מאור הפרשה | מאור הדרשה | מאור המנורה | מאור הבית | מאור ההלכה

מאור הדרשה

כינה להשמדה

"שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (א.ב.)

אומר המדרש: היינו "אם אמרתי מטה רגלי, חסדך ה' יסעדני".

מה הקשר?!

הפסוק בפרשה שלנו מדבר על כך, שצריך לנשא את ה'ראש', והמדרש, בכלל, מדבר על כך, שהרגל נתעקמה...

אומר ה'דברי ישראל': אחד הרגיש פעם כאבים ברגלים.

מה עושים? הולכים לאורטופד. אבל האורטופד לא מצא כלום...

המסכן הזה הלך והסתובב בין כל הרופאים, וכולם אמרו לו שהוא בריא!

עד שהוא הגיע לנוירולוג... 'הרגל שלך בריאה לחלוטין, אבל יש לך בעיה בראש על יד המוח... זה מה שגורם לך לכאבי רגלים'.

כך גם אנחנו...

אומרת הגמרא: 'ואת כל היקום אשר ברגליהם' - זהו ממונו של אדם שמעמידו על רגליו. הממון נקרא רגלים!

כשיש לנו כאבים ב'רגלים', כשהמצב הכספי קצת לחוץ...

אנחנו הולכים להתעסק עם ה'רגלים', הולכים ומנסים

המשך בעמוד 2

מאור הפרשה

ר' אבשלום ח. (חמדת משה נעם השבת)

פדיון הבכורות

"וְאָנִי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם" (במדבר ג, יב)

אומר רש"י: מהיכן זכיתי בהם (בלויים) מתוך בני" שיהיו שוכרין אותם לשירות שלי. ובהמשך התורה אומרת "קח את הלויים תחת כל בכור בבני"...

המשכן נבנה וצריך לחנוך אותו ולהתחיל לעבוד בו. רוצה הקב"ה משרתים נאמנים, פודה הקב"ה את הבכורות בלויים, ולוקח את שבת לוי למשרתי ה'.

צריך להבין, כבר ביצי"מ לפני חטא העגל נצטוו לפדות בכורים "קדש לי כל בכור..." (שמות יג) ולמעשה, הם נשארו בקדושתם עד מתן תורה (והקריבו קורבנות) מה עניין הפדיון הזה?

אומר הרמב"ן: ועל דרך הפשט "קדש לי כל בכור" כל הנמצאים בישראל היום, כי בעבור שפדאם ממוות בהכותו בארץ מצרים צוה שיהיו קדושים לו לעבוד את עבודת ה' לכל אשר יצווה בהם, ולא צוה להם עתה פדיון עד שהחליפם בלויים וצוה בפדיון העודפים (במדבר ג) אבל המצוה בנולדים לא נהגה במדבר, וצוה כי כאשר יבאו אל הארץ תנהג באדם ובבהמה ובפטור חמור וצוה בפדיונם לדורות.

והספורנו (במדבר ה) מוסיף: מה שהצרכתי אותם לפדיון היה הטעם שבביל שביום הכותי הקדשתים לי שלא יתעסקו בעבודת הדיוט... כדי להצילם בתורת הקדש, שלא היו ראויים להנצל מנגעי משלחת מלאכי רעים בהיות הם הנכבדים בעם וקולר כולם תלוי בהם ואמרתי שיפדו כדי שיצאו לחולין. כלומר, הקב"ה מביא מכה על הבכורות, ובכורי ישראל כנכבדי העם,

המשך בעמוד 4

נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמת רבי שמריהו יוסף חיים בן רבי יעקב ישראל זללה"ה

למכור משהו, לפתוח עסק או אולי לפתח רעיון לפטנט...

עוד השתדלות של פרנסה, ובקיצור מתעסקים עם הכסף!

אבל האמת היא שלא שם טמון הפתרון... הבעיה שלנו היא בראש, ועם הראש צריך להתעסק!

הגמרא אומרת: החש בראשו יעסוק בתורה!!!

אם רק היינו מחזקים את לימוד התורה שלנו, כבר לא היו לנו בעיות עם ה'רגלים'.

לכן אומר המדרש, אם אתה רואה שה'רגל' שלך מתעקמת, דע לך, שאתה צריך לרומם את ה'ראש', לך לעסוק בתורה!

יהודי אחד הביא עוף לשחיטה, ואח"כ שאל את השוחט אם זה כשר?

"מה הבעיה?" שאל השוחט.

"יש לעוף הזה כינים!"

"תשטוף את הכינים במים..." ענה לו השוחט.

הוא לא נרגע, והוא שאל כמה תלמידי חכמים, וכולם אמרו לו שאין שום בעיה עם העוף, ושישטוף את הכינים במים.

הוא עדיין לא נרגע, והוא הגיע אל המהרי"ל דיסקין.

"מה הבעיה?" שאל המהרי"ל.

"לעוף יש כינים. האם הוא כשר?" שאל.

"כינים?" תמה המהרי"ל, "תביא לי את הראש של העוף..."

המהרי"ל פתח את הראש, והראה ליהודי שכל המח של העוף היה רקוב... ובמילים אחרות - טרפה!

"איך הרב ידע?" שאל היהודי. ענה לו הרב: "לכל העופות יש כינים, אבל מי שהראש שלו עובד כמו שצריך, הוא מנקר את הכינים מעל גופו. ראיתי שהעוף הזה לא ניקר, סימן שהראש לא טוב!"

גם לנו יש כינים... יש כינים של בנקים, של ערייה, של חובות...

אבל מי שהראש שלו עובד, מנקר את הכינים ע"י עסק התורה!

(אפריון שלמה)

מאור המנורה

מנורת המאור פרק פט

בדברים שמצווה לעשות לכן חבירו II

מי שהוא מלמד תלמידים גדולים או קטנים, לא יכריח אותם תמיד בשוטים וביסורים של דברים קשים. אלא פעמים יכריח ופעמים שלא יכריח ופעמים יפייס, כפי טבע התלמידים וכפי השעה. ועם כל זה, לעולם יטיל אדם פחדו עליהם, כפי שהיו רבותינו נוהגים. כמו שמצינו, שציוה רבנו הקדוש לרבן גמליאל בנו ואמר לו, זרוק מרה בתלמידים! (כתובות קג:). וכן במסכת שבת (ל:), אמר רב, כל תלמיד חכם שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מור, תכווינה.

ומכל מקום, אומרת הגמרא (סוטה מז:), לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת. לא כאלישע, שדחפו לגחזי בשתי ידיו. ולא כיהושע בן פרחיה, שדחפו לישו הנוצרי בשתי ידיו.

אלישע, מאי היא? דכתיב (מלכים ב:), ויאמר נעמן הוואל וקח ככרים, וכתיב, ויאמר אליו לא לבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך, וכתיב, העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות. שואלת הגמרא, האם לקח גיחזי כל זאת? והרי רק כסף ובגדים הוא לקח.. אמר רבי יצחק, באותה שעה, היה אלישע עוסק בשמונה שרצים, בא ועמד לפניו. אמר לו, רשע, הגיע העת שאתה מבקש ליטול שכר שמונה שרצים, וצרעת נעמן תדבק בך. וארבעה אנשים היו מצורעים, אמר רבי יוחנן, זה גחזי ושלוש בניו. כתיב, ויבוא אלישע דמשק. למה הלך? אמר רבי יונתן, שהלך להחזיר את גחזי בתשובה, ולא חזר. אמר לו, חזור בך! אמר לו, כך מקובלני ממך, כל שחטא והחטיא את הרבים, אין מספיקין בידו לעשות תשובה. ומה עשה גחזי להחטיא את הרבים? יש אומרים, שאבן שואבת (המגביה את המתכת מן הארץ, דהיינו מגנט) תלה לו לירבעם לתלות בה את עגלי הזהב שעשה, והעמיד אבן זו בין שמים וארץ. ויש אומרים, שחקק את שם המפורש על שפת אותה אבן, והייתה אומרת "אנכי" ו"לא יהיה לך". ויש אומרים, שדחה את התלמידים מלפני אלישע, כדי שלא יעסקו בתורה, שכן כתוב, ויאמרו בני הנביאים אל אלישע הנה נא המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו, שמשמע שעד אותו זמן (שנסתלק גיחזי) לא היה המקום צר (מרוב תלמידים), שנתווספו אותם התלמידים שהיה גחזי דוחה.

יהושע בן פרחיה, מאי היא? כאשר הרג ינאי המלך את החכמים, החביאה אחותו (שהייתה אשת ינאי) את רבי שמעון בן שטח (אחיה). יהושע בן פרחיה, ברח לאלכסנדריא של מצרים. כשהיה שלום בירושלים וכבר לא רדף ינאי את החכמים, שלח לו שמעון בן שטח ליהושע בן פרחיה, אגרת מרומזת: ממני ירושלים עיר הקודש, לך לאלכסנדריא של מצרים אחותי, בעלי נמצא בתוכך ואני נותרתי שוממה. כשקיבל יהושע בן פרחיה אגרת זו, הבין כוונתה ואמר, משמע מזה, שיש כבר שלום שם! בחזור ממצרים לירושלים, הזדמן לאכסניא אחת, עשו לו שם כבוד גדול. ישב יהושע בן פרחיה והיה משבח, כמה נאה אכסניא זו! אמר לו ישו תלמידו, רבי, עינייה של בעלת האכסניא עגולות ואינן נאות. אמר לו, רשע, באשת איש אתה מסתכל! הוציא ארבע מאות שופרות, ונידהו. כל יום, היה בא ישו לפניו, ולא קבלו רבו. יום אחד, בא לפניו ישו, היה יהושע בן פרחיה קורא קריאת שמע ולא היה יכול להפסיק בדיבור, והיה כן בדעתו לקבלו באותו יום, הראה לו בידו שימתין. אך ישו סבר, שגם באותו יום הוא דוחה אותו. ולכן הלך והעמיד לבניה, והשתחוה לה. אמר לו יהושע בן פרחיה, חזור בך! אמר לו, כך מקובלני ממך, מי שחטא והחטיא את הרבים, אין מספיקין בידו לעשות תשובה. ואמר מר, ישו הנוצרי, כישף הסית והדיח את ישראל. תניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר, יצר, תינוק, ואישה, תהא שמאל דוחה וימין מקרבת (ע"ש ברש"י).

מאור הבית

יש לך ילדים - יש לך חיים!

למשל: אם תחייכי להם בבוקר כשהם מתעוררים ולא משנה מה עובר עלייך עכשיו ותשלחי יד מחבקת ועוטפת אז זה מה שתקבלי בחזרה ותרגישי נפלא.

את קצת מצוברחת וקשה לך להפגין חיוך ושמחה? הילד הקטן שלך יגש אלייך עם איזו מילה חדשה שלמד לומר ואת מיד תחזרי לחיים.

כמה פעמים קרה שאחד הילדים הגיע באיחור לבית ועד אז לא נשמת ואפילו שלפני כן הוא הוציא אותך מדעתך, והנה כשהגיע, חזרה הנשימה, חזרת לחיים!

כן, עד כמה שקשה לפעמים הגידול והחינוך ובפרט היום, מה שלא יהיה, הילדים מחיים אותנו, מחזיקים אותנו שבעצם בשבילם אנחנו קיימים.

כשחברות אומרות לי: יוואו כמה כביסות! אני מיד עונה: יש כביסות? יש חיים!

יש בלגן? יש רעש? יש חיים! תגידי תודה! כאבי שיניים בלילות? זה חלק מהגידול, ותאמרי תודה!

הכל זה עניין של גישה! תשמחי במה שיש לך, ותזכרי שבזכותם את זוכה לחיים. אל תתלונני!

זכרי שיש אנשים שמשועים לפרי בטן... לא פשוט בכלל!! ויחד עם זאת שצריכים ללמוד איך לחנך ולגדל ולעשות כל השתדלות, חייבים להתפלל לסייעתא דשמיא ורחמים מרובים.

והכי חשוב זה להתפלל על ילדים בריאים בנפשם וגופם, שהתפתחותם תהיה תקינה, וממש לא משנה צבע העיניים וצבע השיער ואם האף כמו של חמותך או כמו של בעלך, תתפללי על ילדים עם יראת שמים שיגדלו לעבודת השם יתברך!

תקראי ספרים בנושא חינוך בפרט היום, תשמעי שיעורים ויחד עם זאת תתפללי לקב"ה, שהרי בסופו של דבר, את רק עושה השתדלות והקב"ה הוא הכל ועושה את הכל!

בהצלחה רבה! שבת שלום.

"וַיֵּמֶת נָדָב וַאֲבִיהוּא לְפָנָי ה' בְּהִקְרָבם אֲשֶׁר זָרָה לְפָנָי ה' בְּמִדְבַּר סִינַי וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם וַיִּכְהֶן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר עַל פְּנֵי אֶהֱרֹן אֲבִיהֶם." (במדבר ג, ד)

התורה חוזרת ומספרת לנו על מות בני אהרן בזמן שהקריבו אש זרה, ומדגישה "ובנים לא היו להם". והשאלה היא: מה זה משנה אם היו להם בנים או לא? הרי עונשם היה בגלל שהקריבו אש זרה?

אומרת הגמרא (יבמות סג) "אמר רבי אליעזר, כל מי שלא עוסק בפרייה ורבייה חייב מיתה. שנאמר: "ובנים לא היו להם", כלומר, שאם היו להם בנים - לא היו מתים!!" וצריך להבין למה?

מסביר ה'כתב סופר': לכל אדם יש תפקיד לעשות בעולם וברגע שהוא מסיים אותו הוא עוזב את העולם. אולם, יש מקרים שאפילו אם אדם סיים את תפקידו בעולם בכל זאת משאירים אותו כאן, למה? כי יש לו ילדים והוא צריך לגדל ולחנך אותם.

ההורים נשארים בחיים בזכות הילדים. ולכן אומרת התורה שנדב ואביהוא מתו כי סיימו את תפקידם, ואם נשאל ולמה לא נשארו עוד? התשובה עכשיו ברורה והיא: ובנים לא היו להם - לא היו להם ילדים לגדל... (הרב רונן חזיזה).

יקירת! יש לך ילדים? סימן שיש לך תפקיד חשוב ולכן את זוכה לחיים!

הרבה פעמים נדמה לנו שסיימנו את שליחותנו בעולם, שסיימנו את התפקיד ובכל זאת אנחנו עדיין כאן, והנה תשובה, שבעצם הילדים שלנו משאירים אותנו כאן.

אין תפקיד חשוב יותר מטיפול בילדים וחינוכם, ילדים הם דור ההמשך.

הם דורשים מאיתנו המון כוחות של תשומת לב, התייחסות מירבית, עירנות, סבלנות, חום ואהבה, נתינה וגבולות.

כוחות להילחם ולהאבק על חינוכם לא רק בבית אלא גם בחוץ, שילמדו במוסדות חינוך טובים עם מורים טובים ושיתחברו לחברה טובה, וכן עד לזיווגם והדאגה לא נגמרת לעולם.

אפשר להנות מגידול הילדים וזה תלוי איך לוקחים את זה, איך מתייחסים לתפקיד החשוב הזה.

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

מאור הפרשה המשך מעמוד 1

וכפרו בי ועמדו והקריבו לפני העגל, הרי אני מוציא את הבכורות ומכניס את בני לוי.

המהרש"ם בשם האור זרוע (הלכות בכורות תקכ"ט) **אומר:** בין חטא העגל להקמת המשכן, עסקו בעבודת הקרבנות רק הבכורות של שבת לוי. כי באמת העבודה שייכת לבכורות, אלא שבחטא העגל נדחו הבכורות, פרט לשבט לוי שלא חטאו בחטא העגל, ולכן לא נדחו הבכורות משבט לוי מעבודת הקרבנות. אבל עדיין לא נבחר לוי. אלא שלא נדחו בכוריו, ושמשו כמו מלפנים. ואך בחודש אייר במנין הלויים באו המה תחת הבכורות, ומאז עברה העבודה של הבכורות לכהנים.

יש פה חידוש נפלא, מבריאתו של עולם היתה העבודה בבכורים, מחטא העגל המשיכו את העבודה בכורי שבט לוי, וכשהוקם המשכן התקדשו כל שבט לוי לשרת בקודש.

פדיון ראשון של הבכורות היה להוציאם מקדושתם במכת בכורות (וזה מצוות פדיון הבכור), ופדיון שני של הבכורות היה העברת תפקיד הלוייה לשבט לוי.

אומר בהליכות שלמה (ח): תענית בכורות בערב פסח, היא אבל לבכורים על כך שנלקחה מהם עבודת בית המקדש לטובת הכהנים. ובערב פסח שהיו קורבנות מרובים ההרגש גדול יותר. **שבת שלום.**

הבכורות בחטא העגל, היו מקריבים הכהנים את הקרבנות, והבכורות היו עושים את עבודת הלויים ואין זה נחשב שנדחו הבכורות מעבודתם כיון שעד שהוקם המשכן הקריבו בבמה, ובבמה הקריבו הבכורות. אבל למשכן יש קדושה יתירה מבמה ואת הקדושה יתירה של המשכן הבכורות לא קבלו ולכן לא היו מקריבים אלא רק היו עובדים את עבודות הלויים, והכהנים היו מקריבים.

המדרש (ד) אומר: עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ועבודה בבכורות ומשהוקם המשכן נאסרו הבמות ועבודה בכהנים. **המהר"ל** (גור אריה בראשית כה) **אומר:** קודם מתן תורה שהיתה העבודה בבכורות, מפני שהוא **ראוי לכבוד, ולא מצאנו שזכתה לו מדין התורה, אלא שכך הוא מן הסברא והמשפט שיהיה הבכור הגדול והחשוב, עובד.** יוצא שכהונת הבכור אינה מצד קדושתו אלא מצד מעמדו. הכהן שקדושתו גדולה יותר נבחר לכהונה במקדש.

הבנו למה הוחלפו הבכורות בכהנים, אבל עדיין צריך להסביר למה הוחלפו בלויים?

אומר רש"י: לפי שהייתה העבודה בבכורות וכשחטאו בעגל נפסלו והלויים שלא עבדו ע"ז נבחרו תחתיהם. **אומר המדרש (ד):** כיון שעשו ישראל אותו המעשה, אמרו יבאו הבכורות ויקריבו קרבנות לפניו, שנאמר "וישכימו ממחרת ויעלו עולות ויגישו שלמים". אמר להם האלוקים אני נתתי פרוקפי לבכורות ועשיתי אותן גדולים בעולם

מאור ההלכה

מתוך 'קיצור הלכות ומנהגים - הלכות שבת'
המצורף לספר שתילי זיתים הלכות שבת

רסג

הדלקת נרות שבת, וקבלת תוספת שבת

יב גם בזמנינו שהבית מואר באור החשמל, ואין הנאה מנרות השבת, האשה מדליקה נרות שבת בברכה [כה]. ויש אומרים שראוי לאשה לכבות תחילה את אור החשמל, ואחר כך תברך ותדליק את נרות השבת [כז], ואחר כך תדליק את אור החשמל. ואם היא מן הנוהגות לקבל את השבת בהדלקת הנרות (עיין לקמן סעיף כו), תבקש מאחד מבני הבית שידליק את אור החשמל אחרי שהיא תדליק את הנרות. או תדליק האשה את אור החשמל לכבוד שבת, ואחר כך כשתברך על הדלקת הנרות, תכוין בברכתה גם על אור החשמל. במה דברים אמורים, באשה המדליקה את נרות השבת במקום שכמעט אין עוברים שם, ואין הנרות נראים במקום שאוכלים שם, באופן שכמעט אין בהם תועלת, ולא ניכר שהם לכבוד השבת. אבל אשה המדליקה את נרות השבת במקום חשוב, כגון על השולחן או סמוך לו, ובמנורה יפה, יש בזה עונג וכבוד שבת, והנאה ושמחה, אף על פי שאור החשמל מאיר שם יפה [כז]. לפיכך אינה צריכה לכבות תחילה את אור החשמל, ואף לא לכוין בברכתה גם על אור החשמל [כח] (ס"ל ס"ב ד"ה נר):

יג מן הדין די בהדלקת נר אחד. אבל המנהג להדליק שני נרות [כט], אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור [ל] (עיין שו"ע ס"א, וז"ר סק"ח) [לא]. ורשאיית האשה להוסיף ולהדליק כמה נרות שתרצה (הגהת רמ"א ס"א) [לב]:

[כא] ולא דקדקו בסדר ההדלקה. דהיינו להדליק תחילה את הנר הימני או את הנר השמאלי. ולפי הכלל כל פונות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין. א"כ תדליק תחילה את השמאלי. וכמו שנוהגים כן בנרות חנוכה, ועיין סימן תרעו ס"ה. וראה עוד להרב מקור חיים בהגהותיו על שו"ע סוף הסימן:

[ל] עיין לקמן הערה לג:

[לא] ודוקא במקום האכילה. אבל אם מדליקים גם בחדר אחר או בחדרים אחרים, די בנר אחד:

[לב] ולא אמרינן שאם מוסיפה על שני נרות, מפסידה את הכוונה שהם כנגד זכור ושמור, כי העיקר שלא תפחות, עיי"ש. ואדרבה ככל שמוסיפה נרות, הבית מתמלא אורה, עיין שת"ז וז"ר סק"ב:

[כה] כך הסכימו רבים מפוסקי זמנינו. כיון שיש בהדלקת הנרות הנאה ושמחה. וכל הנשים הנשואות מקפידות מאד על מצוה זו. לכן נעשה כמנהג חשוב שאפשר לברך עליו:

[כו] וטוב שיעשו כך ההולכים לאכול במקום אחר, וחוזרים לביתם מאוחר, ויש חשש שהנרות שהדליקו יכבו בנתיים. וכיון שעושים כך, נמצא שנהנו כבר לאור הנרות:

[כז] וכן באולמות השמחה יש אור יפה אפילו יותר מאשר בבית, ואפ"ה מדליקים שם נרות על השולחנות. לכבוד ולתפארת ודרך חגיגות:

[כח] וכך היה המנהג גם בתימן, שהרי היו מדליקים תחילה את אור הלמפה, שהיה מאיר את הבית יפה, ואח"כ היתה האשה מברכת ומדליקה את נרות השבת:

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה